

Christiani Casimiri Rishi. a. 1700
d. 14. Maji.

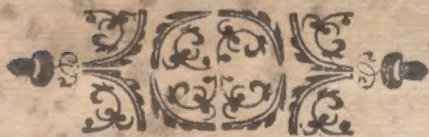
Er far Camaldulen C. m. C. in Sa.
Sula Wiggenfi c. S. S. S. S.
Agatsang eli.

By Bieu B. III. 24

M I R O B V L I I
T A S S A L I N I
A D V E R B I O R V M,
M O R A L I V M.

S I V E
D E V I R T V T E & F O R -
T U N A

L I B E L L U S

O P E R A
T I L M A N I à G A M E R E N
Imaginibus ampliatus.

V A R S A V I Æ
Typis CAROLI FERDINANDI
SCHREIBER S. R. M. Typog.
ANNO M DC XCI.

1871

THE END

TYPOGRAPHUS LECTORI.

Virtutis & Fortunæ certamen, in Adverbijs moralibus istis, velut in quodam Stadiodromo, Tibi Lector benevole, præ oculis est quæ illarum palmam teneat, experiendo feras Sententiam. Proposuit illud publico bono Vir Sanguine Princeps, honoribus Magnus Senator, & Regni Poloni, uti nos vocamus, Paterfamilias. Qui si clarè labori suo Nomen proprium

apposuiſſet, ad hanc, quam-
 modò habet, novam ex ſua
 dignitate addidiſſet Lucem.
 Sed ænigmate placuit invol-
 vi, pravo ſæculo ænigmata,
 Virtutis ſcilicet compendia
 & diſpendia Fortunæ, locu-
 turo. Tu tamen, Optime
 Lector, Authoris prodes in
 Lucem Nomen, ſi hæc Ad-
 verbia moralia moribus tuis
 inferueris, ſine quibus ma-
 lè compta & connexa Ora-
 tio vitæ Tuæ futura eſt.

Vale & fave.

ADVERBIVM I.

INVENTORIA

As

AD

7
ADVERBIVM I.

AD.

*Originem conditionemq̃ humanam expri-
mit rursq̃ fragilitatem; & docet quòd ho-
mo natus sit solum ad BENE
VIVENDVM.*

Ad vos loquor

O mortales!

qui ad cognitionem conditionis

Humanæ,

velut mutaturi, ad fontem NARCISSI,
imò

Speculatores propriæ vilitatis,
ad Speculum laboriosæ miseriæ animo
acceditis,

En

Primus ad vitam accessus,

Sufficiens ad mortem gradus

Est.

Non prius

Ad Lucem, quàm ad Luctum.

A

ad

ad intuitum, quàm ad planctum
oculos aperimus;

Infelicesq;

ad omne malum Nati,
Per lachrymarū fluctus, ad miseriarū mare
deruehimur.

*Ad fortune Fallacis obsequium,
Adultior etas nos ducit.*

Ad cuius

Blandientis malitiā asvescimus tumidi,
mox ad

Ferocientis procellas desuescim⁹ timidi,

Miseri !

Quia ad omnem casum nati,

Miseriores !

Quia ad vitia proclives,

Miserrimi !

Quia continui ad mortem Peregrini.

O quantus tamen nobis
miseriæ & vilitatis nostræ
amor inest! Ad

Ad habendam Sanitatem, quanta cura!

Ad retinendam Formā, quantus labor!

Ad operiendū Corpus, quātus sumptus!

Ad pascendā Carnē, quantus appetitus!

Ad implendum venrrem, quanta sitis!

Ad divitias cōquirendas, quāta cupido!

Ad inania famæ, quanta ambitio !

Ad omnia pariter, quanta Vanitas!

Et tamen ea omnia,

Ad quæ nati sumus, cæca sunt.

Ad quæ discenda tendimus, tarda .

Ad quæ assequenda aspiramus, incerta.

Ad quæ colenda inclinamur, fallacia.

Ad quæ spem convertimus, caduca .

Sola ea ,

ad quæ fato descripti sumus,

Certa nobis, velocia, & immutabilia
superfunt .

Certa nobis est nascendi origo;

Certa miseria, certa fragilitas;

Certa infirmitas, certus dolor,

Certus finis, certa Corruptio.

IO

S I D

Incerra vita. Incerta fortuna.
Incerta sanitas. Incertæ opes.
Incerta fama. Incerta possessio.
Incerti amici. Incerta Posteritas.
Incerta mortis hora.

Et quod superest

Incerta Sepultura,

Vno Verbo,

Ad exprimendū totius miserix, vanita-
tis; & acerbitalis simulacrum satis est,

HOMINEM dixisse.

Quid ergo est HOMO?

ANIMAL

Miserum, infœlix, inquietum,
Sterquiliniū naturæ, mancipiū peccati,
Instrumentū malitiæ, Scopul⁹ fortunæ,

Navis certa naufragij,

& mortis prada certissima.

Et vita quid est?

Alimentum humanæ miserix,
Spongia calamitatis & vitiorum,
Flamma Concupiscentiæ,

Fu

Fumus , Aura , Ventus ,
Pulvis , Vmbra , & Nihil.

Ad quid
Igitur nati sumus ?

Certè

Non ad vitia , nec ad Epulas ,
Nec ad Calices, nec ad Ludos,
Nec ad voluptates, nec ad gaudia ,
Nec ad choreas, nec ad musicam,

NEC

Ad splendidos ornatus,

NEC

Ad colligendas opes ,

NEC

Ad satiandos posteros,

NEC

Ad pascendos ingratos.

NEC

Ad victorias inanes,

NEC

Ad temporaneam Famam,

Nec ad cetera

Caduca, & Transitoria.

Sed

Ad quid igitur ?

AD BENE VIVENDVM.

ADVERBIUM II.

ADVERBIVM II.

IN.

*Ostendit in quo nobilitas hominis consistat,
& in quo perfectum bonum sit, docet.*

In humanis quicunq; versamur,
à cælestibus removemur.

In mortalibus quicunq; speramus,
ab æternis repellimur.

ET

Dum in voluptatibus, quæ sitisq; delicijs
indignum & vile corpus
fovemus,

Animum, ah! quantò nobiliorem,
Nec ullis humanitatis illecebris (quod
absit) comparandum,

Contemnimus, & calcamus?

In animo nobilitas
inest,

Servitute corpori relicta

In animo Dominum

Æterna mens posuit

At;

In

In mancipium corpus elegit,
In animo radius quidam divinitatis
clauditur :

In corpore

Tenebræ, & Cæcitas

Omni rationis luce privatâ cœmoratur,

In animo ergo dum versamur

Nobiles Domini, imò Divini
sumus;

in

Corporeis dum delectamur,

Servi, mancipia, cæci, & tenebrosi
Efficimur .

In animo

Infinitus Thesaurus est ;

Pretiosa illa virtutum suppellex;

Proxima Deo Iustitia,

Infracta Fortitudo,

Laudabilis Temperantia,

Moderatrix Prudentia,

& alia innumerabilis

nulloq;

nulloq; pretio æquanda, Cælestium
gemmarum
Congeries.

In Corpore verò
Quàm horrenda vitiorum venena;
Nulli contactui secura:
Aculea malitia,
Infirma Fragilitas,
Immoderata Coucupiscentia,
Cæca præceptsq; Stultitia.
Et certa immensa illa, virulentaq; ,
In excidium virtutis coniurata,
Caterva.

Elige quæ cupis:
Nec Tibi Lydus Lapis esto,

E T

*Si benè vivere eligis,
Corpus euita:*

ac

In animo totus dege.
Sic illo tam tædo solutus Ergastulo

Δ 4

Imò

Imò compedibus catenâq; tui,
à virtutis via, te arcente
liber eris.

*In animo enim vera Libertas est;
In animo vera felicitas manet;
In animo perfectum bonum consistit;*
Si itaq;

Animi perfectus cultor es :
Omnia habes.

In animo Rex es, In animo invictus ,
In animo Dives,
In animo virtutum Sodalis,
In animo vitiorum Triumphator ,
In animo gloriosus,
In animo Immortalis,
In animo deniq;
Proximus Deo.
Quid ergo tibi deest,
quod

In animo virtutibus Exculto
Non reperias ?

Animus

autem

17.
autem Colitur

IN

Exercendo Iustitiã, Servando Pietatẽ,
Calcando Superbiam,
Conservando Modestiam,
In non gaudento de vanis,
non dolendo de adversis:

IN

Tollendo iniurias, Cõdonãdo offensas,
Benefaciendo inimicis:

IN

Colendo fidelem amicitiam,
Defendendo veritatem
Sublevando Egenos
Contemnendo Pericula
In videndo PARATUS ad mortem

IN HIS

Si te EXERCES

Tunc Benè vives.

&

Beatus es.

ADVERBIVM III.

ADVERBIVM III.

A Sive AB.

Demonstrat, à DEO omnia esse, Pieta-
temq; in DEO omnium virtutum Princi-
pium vocat, docetq; quantum Deo
debeamus.

Ab Animo.

Totus, quicunq; pendere cupis,
 Dependet à Deo.

Animus namq; à Deo est.
 imò.

Deus est animus immortalis,
 mens sancta, & æterna.

Scrutatrix mentiū cordiūq;
 Sapientia.

A quo nihil inscium,
 à quo nihil absconditum.

A quo

Animus, ratio, virtus,
 Perfectio, lumen, intellectus,
 Sum-

Summumq; bonum,
 Tanquam
 à fonte æterno,
 imprincipiabili & intermina-
 bili procedit.

Prima tibi igitur virtus sit,

DEUM

recognoscere, adorare, totoq; animo
 venerari.

A DEO enim est,

Quidquid est.

Quod

Vivis, habes, lataris, doles, consolaris,

A DEO est.

imò

Quod benè agis à Deo est per gratiam.

Quod malè à Deo per pœnam.

Confidera igitur

Ô Mortalis !

Quantum illi debeas,

à quo

Totus

Totus es, totum habes, totum expectas.

Vtiq; in mundo multa
Parentibus, Regni, Dño, Benefactorib⁹,
Amicis, debes.

Cur igitur non magis illi,
qui simul

Et Pater. & Rex, & Dñus & Benefactor
imò & Amicus tuus est ?

Ita enim

te dilexit. ita adamavit;

ille Sanctus, & imortalis Pater.

ut Sanctificatrices manus suas

Humili flexu

Ad ignobile lutum extenderit;

Teq;

Creato & illuminato,

Formam

Sui in te,

dein

Tui in se.

Transtulerit.

15 16 17 18 Ab

Ab hoc igitur
Totum recognosce;
ab eo
totus depende;

Illi
Totum te animo debe;
Illum

Humili & casto corde adora;
Illum

Toto animo atq; totis viribus reverere
Nihil quoq; facere cogita,
Quod

à DEO non incipias.

Principium enim perficit opus.

Principium autem omnium

DEUS est.

Ergo

Initium à Deo, perfectio est operis.

Nunquam melius ages,

Quàm

Si DEVM adiutorem vocaveris.

Artifex

Artifex Cæli & Terræ

EST

IN D

Artifex tui, qui agis.

Ille Te,

Movebit in bonis, docebit in dubiis,

Fortificabit in adversis,

Pro te agit in arduis.

A DEO ERGO,

Totum

Pete, Spera, Incipe.

A DE O enim

Est Virtus Tua

A Deo fortitudo, A Deo Perfectio,

A Deo gratia, A Deo Consolatio,

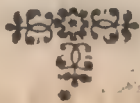
A Deo victoria, A Deo Gloria.

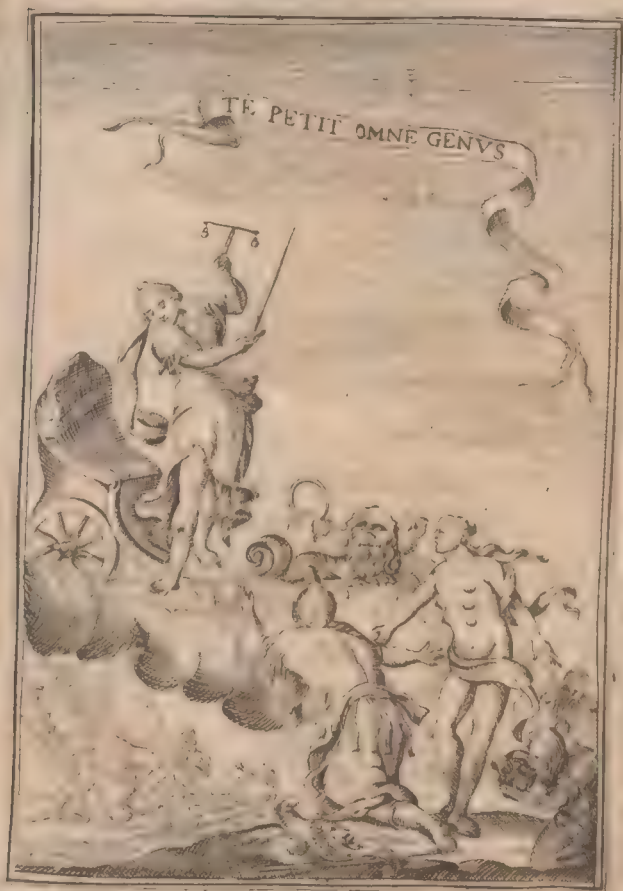
VNDE

quicquid agis

A DE O INCIPE,

ET BENE AGES.

ADVERBIUM IV.

ADVERBIUM IV.

UT.

*Docet aequitatem, iustitiāq; in omnibus
servandam; & quod sine ea diuturnum nil
esse possit.*

*Vt domus non cadat fundamento opus est:
Vt mundus nō pereat iustitia & Æquitate.*

Hac sublatā,

Labile est domicilium virtutum.

Vt Ergo

Virtus, orbisq; perennet,

Hanc tibi imprimis firmare oportet.

Illa enim est

Scutum præsidiumq; vitæ.

Illa

Templum & Sacrarium virtutum.

Illa deniq;

conservatio & robur,

Omniū rerū, divinarū, Humanarumq;.

Vt DEVS adoretur.

Iusti-

Iustitia iubet.

VT

Lex Iusq; suum orbi serviat,
Iustitia exigit.

VT

Secura cuiq; vita,
Honor, virtusq; maneat illæsa,
Iustitia defendit.

VT

Innocentia & veritas clara videatur,
Iustitia illustrat.

VT

Sancta virtus
Vitijs potior eligatur,
Iustitia svadet.

Vt deniq;

Felix beataq; vita, à sceleribus aliena,
exerceatur

Iustitia commendat, efficitq;

Et sic

ad omne

Bonum, Beatum, Perfectum.

Sola

Sola Iustitia

Via, lumen, motivū, dux, comesq; est.
recteq; vocatur

Lampas Divinæ Claritatis,

Per illam enim

Mens æterna,

Scrutatur tenebras humilitatis nostræ,
regitq;, & castigat.

IDEO

Quò quis eam perfectius exercet.

Eò propior DEO est.

Dicitur quoq;

Sol omnium Virtutum:

Eam enim

Sol Iustitiæ, & Veritatis,

velut Solem diei,

Ita virtutibus præposuit:

Vtq; ille stellis, sic hæc virtutibus,

Præluceat.

unde,

Sicut DEVS est Sol inter justos,

Sicut

Sicut Sol est Sol inter Stellæ,
Sic Iustitia est Sol inter Virtutes.

Sic & Tu,

Inter homines

Si Iustus es, SOL es,

Cæteri Tenebræ sunt, umbra sunt.

Perfecta autem IUSTITIA

In hoc vel maximè consistit :

Vt nihil statuas, eligas, jubeas,
nullamq; legem feras,

Quæ sit Deo & virtutibus contraria.

Vt primus sis ad exercenda ea,
quæ in alios statuis.

*Iniquum enim est statuentem propriâ
lege convinci.*

VT

Virtutem veram

Diligas præmies, compenses,

Vitia, Scelera,

omnesq; Excessus

abomineris,

defendas, castiges.

Vtrumq;

non metus prosterunt,
non aduersa penetrant
non pretia possident.

Fortalitium Virtutum
est,

Arx Gloriæ, & Perfectionis,
Tabernaculū divinæ virtutis,
Totiusq; gratiæ & Summi Boni
Fulcrum & Firmamentum
FORTITUDO.

ADVERBIVM VI.

Vtrumq;

non ex affectu, vel passione aliqua,
non ex commodo, vel spe gratiæ,

Sed

Ex puro amore Virtutis, & odio Sceleris

VT

nihil timere iudices,

Nulli parcas ex affectu,

nullum damnes ex odio,

Totum ex probato,

Nihil ex opinato.

VT

Veritatem exhibeas;

Omnemq; falsitatem, & mendacium
abomineris;

ne

Aut innocentia alterius cadat

in condemnationem,

Aut peccatum exaltetur in Gloriam,

Hæc omnia,

VT

B

Per-

Perfekte Iustus sis
 Observare tibi expedit.

JUSTITIA verò
 est Fundamentum virtutum.

imò

VIRTUS MAGISTRA.

Per quam

Ad cæteras exercendas
 Facillimam viam invenies.

Per Iustitiam

Eris bonus:

Nam neminem lædes, nec opprimes.

Eris Pius:

Nam reddes DEO, quod DEI est.

Eris Fortis:

Nam nihil te expugnabit à veritate.

Eris Patiens:

Nam ex affectu non judicabis.

Eris Temperans:

Nam nihil appetes, quod non sit tibi
 conveniens.

Eris

Eris

Modestus, & Humilis:

Nam judicabis de te quid sis.

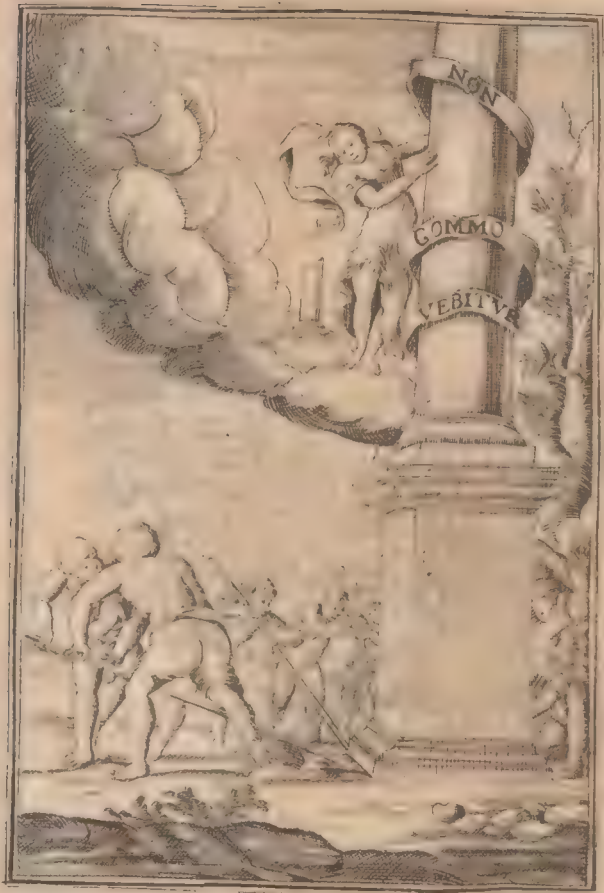
Paucis loquar.

V T

Compendium Virtutum voceris,

IUSTVS ESTO.

ADVERBIUM V.

ADVERBIUM V. NON.

*Fortitudinem animi commendat &
ostendit, quàm utilis sit & gloriosa.*

Non vis cadere,
munias te Animo.

Non vis perire,
Arma te mente.

Et ad omnia, quæ cum animo tuo
luctantur,

Inexpugnabilem te redde.

Nullum gloriosius est munimentum

Quàm

mens infracta & inconcussa.

Nō ferro domabilis; Nō auro vincibilis;

Nō ore flexibilis; Nō metu frangibilis.

Ad omnia pariter

animus firmandus est,

Vt à virtutis veritatilq; custodia
non moveatur.

Thesaurus incomparabilis tibi est

Virtus & Veritas.

Oh!

Quanta erunt adversus te monstra,
quæ te petent,
ut te

Ab illa repellant?

Quàm multa terrebunt, ut absterreant!

Quàm multa movebunt, ut amoveant!

Tu autem

Fortis esto

Virtutemq; & Veritatem

Vnicum vitæ tuæ solatium,

Vnicum miseriæ humanæ decus,

Vnicum Divinitatis pignus,

Ita animo defende:

VT

Non bonis, Non adversis,

Non auro, non ferro,

Non voluptatibus, Non tormentis,

Non pretio, Non metu,

ab illa movearis.

adeò

Vt

Vt etiamſi

Fulmina in te petant,

Maria aduerſus te inſurgant.

terra contra te pugnet,

Flammæ diram tibi mortem minentur.

Tu tamen,

Fortis, & firmus,

Conſtans, & immutabilis,

Tanquam Petra immobilis

In

Colenda tuendaq;

Virtute & Veritate

perſiſtas,

Petent te homines?

non abeas.

Quærent te munera?

non cures.

Oppriment te inuidiæ?

non metuas.

Affligent te mala?

non cedas.

B 3

Per.

Persequentur te homines?
non moveâre.

Cruciabunt te tormenta?
non vacilla.

*Virtus namq; & Veritas
in manu Dei sunt.*

*Nec quisquam perire potest, quia ea verè
fideliterq; custodit.*

Quia manus Dei est cum eo.

Collabi autem non potest,

Quia à Deo
regitur.

Vide ergo.

Quàm securum te reddere potest
animi tui fortitudo.

Quàm fortem & infractum
Solidæ mentis robur.

Quèm audacem omniumq; malorum
Contemptorem,

Animus ipse tuus;

Si verè animus est simplex & purus
omnibusq; passionibus Corporeis

Solu-

Solutus & Liber.

Hic

Si talis est,

Tuq; in illo versaris,

Fortis esto,

Nihil metue :

Nam

Animi incola es.

Cui non quidpiam nocere
potest.

non illum mors extingvit,

non vulnus afficit,

non invidia verberat,

non flamma adurit,

non Passio torquet,

non persecutio alterat,

*Immortalis enim est, nulloq; corporeo malo
corruptibilis :*

Quem tibi nemo auferre potest,

Quia æternus est.

In hoc ergo
confide ,

Fortemq; & infractum te præbe,
vt nihil te abstrahat
à Virtute.

inqua

Omnis vis fortitudoq; inest.
Non ne æstimabilis est Clypeus,
quem missile tellum non penetrat?
Non ne laudabile est propugnaculum,
quod tormentilis globus non sternit?
Non ne deniq; gloriosa est Civitas,
Quam hostilis manus non expugnat?

Oh !

Quantò gloriosior est
animus,
Virtutis veritatisq; præsidio
circumseptus!

Fortis & invincibilis,

Quem

Non illecebræ expugnant ,

Non

41
ADVERBIVM VI.
SED.

*Æquanimitas quid sit qualisq; esse de-
bet docet, & qualiter passionēs animi
tolleranda.*

Sed quid dices,
Site

Continuus aduersorum ordo
Furens fortuna, inimica Paupertas,
Grauis infirmitas, humanum odium
Inevitabilis calamitas
Certaq; mortis vexabit formido ?

Fortasse

Planges, mæst⁹ eris, lacrymas absterges,
Suspirabis gemendo, solatium petes,
Deplorabis effuso luctu
miseræ sortis immanem conditionem.

Nequaquam, absit.

vt ea doleas quæ curare non debes.
Cave,

Nē

Ne ob ea merearis, quæ contemni
merentur;

Vide

Vt pro iis non desperes,
In quibus spes tam fragilis est,
tam caduca,

Sed

Quomodo non dolebis,
Si omnia temporanea bona,
Omniaq; vitæ tuæ solatia,
Te derelinquent;

Petent vitam inimici,
Falsi testes insurgent,
Iniqui Iudices damnabunt,
Rapietur tibi honor,
Facultates, opes, Pecuniam,
hostis, casus, fur,
auferet,

Domum ignis consumet,
Parentes, coniux, Liberi, Amici,
morientur tibi, imò inimici evadent
Prodent, deserent, oppriment.
male

male de te loquentur homines,
odia te petent,

Omne deniq; malorum genus,
Ut solum affligare
tibi minabitur;

Quid ages? Quid facies?

Ergo

Tot malis pressus vexatusq;
Adhuc animum cruciabis?

**Animum dicam ,
Liberum, & Innocentem,**

Qui tibi horum reus non est?

Sumes vindictam de eo,
cùm ab alijs læsus sis?

Opprimes consolatorem tuum?

Custodem tuum feries?

medicinam tuam in venenum
transformabis ?

Nequaquam

**Lætare ô mortalis in exercitio tui ,
imò**

æmulare cum malis,
 Non mura animum,
 Idem esto,

Iniquum enim est
 ut favienti fortunæ

Inimicæ tuæ, Belluæ tuæ,
 Devoratrici honoris, Bonorumq; tuorū
 Cū omnia tibi absumpserit,
 adhuc illi animum abiicias.

Nil ergo timeas,
 Nil doleas.

Cū æquanimem te esse deceat,
 ac in omni Fortuna
 Pari animo moderari.

Ea enim omnia
 Quæ tam sollicitè amas,
 & ob quæ perdita tantū affligeris,
nihili sunt

multò nobiliora maioraq; tibi restant
 quæ eripi non possunt.
 Petitur vita tua?

Sed

animus

Animus adest immortalis.

Qui nec mori potest, nec perire
Obscurant te contumeliis falsi testes?

Sed

Veritas est clarior Sole :
quam Superū lumē cognoscit & videt.
Damnant te Iudices iniqui?

Sed

habes ÆTERNVM,
qui te aliter iudicat.
Rapitur tibi honor?

Sed

non perit

Quid interest?

An in manu tua sit, vel alterius
Semper tuus est, ubicunq; est.

Pereunt tibi opes,
desunt Facultates?

Sed

adsunt maiores divitiæ,
Virtus, ars, ingenium.
Prudentia, boniq; mores.

Qui

Quicertiores sunt acquirendarū illarū
modi .

Moriuntur tibi

Parentes, Coniunx, Liberi, Amici ?

Sed quid ?

Si eò abeunt quò & tu abibis .

Moritur quidem Parens ?

Sed

manet tecum supremus omnium Pater

Æternus & immortalis,

Moritur Vxor ?

Sed

Vivit virtus *melior vita socia*

quam omnes aliæ mortales.

Moriuntur Liberi ?

Sed restant

Bona piaq; Opera

nobiles animi tui Partus .

Quia æterni sunt, & tecum mansuri,

Malè de te loquuntur homines ?

Sed

Tu tacendo peiùs de illis.

Si

Si rectè agendo mendaces illos
ostendis.

Habes ergo omnia,
Quæ tibi æquam in adversis mentem
suadare possunt.

Æquanimis autem es.
Cum omnia, quæ amas, propter virtutē
contemnis.

Nullaq; te cruciant
nisi

Quæ virtuti sunt inimica.

Ea verò

Quæ vana sunt ac per se peritura.
Sponte melius libensq;

Proijce.

NAM

Omnia tibi omnes auferre possunt.

Sed

Virtutem nemo.

ADVERBIUM VII.

ADVERBIUM VII.

CUM.

*Temperantiam suadet, qualiterq; in de-
siderijs & passionibus regere se homo de-
beat, docet.*

Cùm aliis imperare cupias,
cave!

Ne primus sis, qui tibi obedias.
Cùm aliis subesse nolis,
stude!

Vt tibi totus subsis.
Cùm alios domare præsumis,
cura!

Vt priùs tibi Frœna imponas.
Cùm pugnare desideras,
constringe te priùs!
vt tecum pugnes.

Cùm deniq; victor esse ambias,
Enitere!

Vt prius, De Te, triumphes.
Nullum

*Nullum fortius est, quàm quod secum fit
Prælium.*

*Nulla gloriosior,
Quàm de se ipso Victoria.*

Vide,

Cum quanto studio inimicos quæris,
Vt de iis vlciscaris.

Cum quanto labore acies componis,
firmas; ordinas,
Vt inimicum confundas.

Cum quanto sumptu arma conquiris,
ut infenso hosti
Robustum pectus opponas.

Sed ad quid hæc?

aut

Cui bono, tot armamentaria Vanitatis,
tot gladij inanes!

aut

Tot vanis ictibus gravidi Clypei

Si

Inimicum dum extra debellas,
Intus latet gravior,

&c

& non vides !

Fortis Cyclops es, intus Pygmæus,
In campo præliaris, & domi
hostem habes :

Quem oppugnare non audes.

Opprimunt te graves ,

Imò infensissimi inimici ;

Præceps ira, mordax odium

Pungens amor, venenata Invidia ;

quibus tu

Distractus, ac Dilaceratus ,

& quasi in Te divisus,

Non priùs tecum bellum incipis,

Quàm cedis :

Ipsè tu á te ipso victus,

Spolium tui,

imò

Captiv⁹, & infame mancipiũ,
in triumpho duceris ..

Oh !

*Turpe & indecorum bellum,
non pugnare & vinci!*

*Quomodo alios, qui tui non sunt,
Tuis legibus subdere præsumis;*

Si tu ipse,

Qui tui iuris esse deberes,

tui non es?

Cogita ergo.

*Quod Bellum eligendum tibi sit
& quæ victoria quærenda?*

*Tecū tibi res agitur, non cū quopiam;
Nullus ad-versior hostis restat,*

Quàm tu tibi.

*Tecum imprimis præliandum tibi est,
Victoriam cura,*

Affectus tuos,

Qui te cruciant, qui te ligant,

In te vince.

Animum tuum arma,

Vt illum

Nullæ

Nullæ internæ penetrent passiones:
 Virtutes in acie constitute,
 Ut contra illas pugnent:
 Et sic gloriosior quàm mille hostium
 Victor eris.

Cum ira te vexat,
 Voca prudentiam, & vinces illà
 furem.

Cum odium te persequitur,
 Vtere charitatem;
 Ne flectes illà crudelem animum:
 Cum deniq; Invidia te adurit,
 Adhibe Generositatem;
 & crede alios ijs gaudere bonis,
 Quæ tu prius contempnisti.

Sicq; iam
 Domitâ irâ, Victo odio,
 Frænato amore, Conculcatâ invidia
 Tecum

Pacem stabilito.
 Projice laurum, Tunc olivam:
 C 2 illaq;

illaq; vera tranquillitate
lætare,

Quæ cum vitijs & affectibus
Nullo lætatur consortio.

Tunc primùm
Victoris eris;

Tunc
Dominus tui;

Tunc
Pacificus animi, mentisq;
Possessor :

Cùm
Positis de te Trophæis,
Invictus tibi & integer
videberis.

Tum demum
Restitutor tui ipse
vocaberis:

imò
R E X,
Trium-

Triumphator Gloriosus,
Veræq, Pacis.
& Fœlicitatis
Civis & Incola.

ADVERBIVM VIII.

ADVERBIVM VIII:

INTER.

Prudentia quid sit, & in quo consistat, docet.

Inter Humana

versanti tibi,

Mortali, Peregrino,

Cœca & anceps proponitur via;

Misero Viatori, terreno

Hospiti,

Dubio & inexperto, inœlici,

& cœco.

Tam obscurum & fallax,

quis monstrabit iter?

Inter plana & ardua eundem tibi erit,

Quis sponzor?

Quòd

Inter tot infinitas dispersasq; semitas

Perges securus,

aut ignarus non errabis,

Inter

Inter tenebras,
 Obscurumq; vitæ chaos,
 Pergendum tibi erit.
 Inter spinas, & aculeos,
 Inter Saxa, & ignes,
 Inter abrupta, & aspera,
 Inter cœca, & præcipitia,
 Inter infinitas animi tui insidias,
 Periculose transeundum.
 Opponitur tibi aspera,
 Quæ te à gloriæ virtutisq; via acerbunt,
 Adumbrabunt nemora invidiæ,
 Umbrosiq; perversi consilij frutices,
 Qui tibi virtutis semitas intercludent.
 Invitabunt Blanda Voluptatibus prata,
 Quæ ad mare vitiorû facilem & amœ-
 nam viam ostendent.
 Alicient Crystalinæ vanitatis glacies,
 Quæ plani, sed lubrici decursus,
 Speciem præferent;
 Avocabunt excelsi ambitionis montes,
 Fulmini & Casui Sacri,
 Qui

Qui.

Exponent, Corruent, & conquassabunt.

In quolibet verò

Tam dubij, & periculosi itineris

passu,

Multa occurrent, quæ placebunt,

Plura, quæ absterrebunt,

infinita,

quæ Præcipitabunt.

Sed Oh! quàm Pauca & vix ulla,
quæ verum certumq; ad gloriosam vir-
tutem iter docebunt, & monstrabunt!

Inter hæc igitur

Tam cæca, & dubia, tam fallacia, &
lubrica, tam incerta, & abscondita,
ne ignarus erres,

aut

Inexpertus pereas,

Pro lumine tibi sit

PRUDENTIA:

illa verò

beata

beata, puraq;
ab omni fallacitatis & deceptionis fūco
soluta, & purgata.

Illa sola,
Virtutum ministra.
Lydus lapis, boni & mali,
Princeps & Magistra vitæ
Humanæ.

Sine qua,
tanquam sine lumine,
nec possumus quidpiam cognoscere,
nec quidpiam eligere,
nec quidpiam discernere,
nec quidpiam resolvere,
nec quidpiam cavere.

Hæc tibi inter omnia
Dux, comes, custos præsidiumq; erit:
imò

Angelica & tutelarior virtus;
quæ tibi in tam fallaci ac dubio
viæ vitæq; cursu,

veram

veram, & infallibilem
 Virtutis gloriæq;
 Semitam, & normam, ostendet.

Illa verò

Certa & pura Prudentia est
 Quæ versatur, vt dictum est.

Inter.

Cognoscendum, eligendum,
 discernendum, resolvendum,
 & cavendum.

Imprimis ergo

Cognoscenda est,

Propria conditio, Latens defectus,
 occasio exercendæ virtutis, cuiusq;
 rei tempus.

Exemplum præteriti

Possibilitas præsentis, necessitas futuri,
 Aliena Veritas, & sua fragilitas.

Eligenda est,

Virtus ante omnia,
 vtile post omnia,

Gratia

Gratia sine interesse,
 amicitia sine fūco,
 Honor sine vanitate,
 fortuna sine periculo.

Dilcernendum est,

Inter Virtutem & vitium,
 Veritatem & mendacium,
 Vanitatem & gloriam,
 Amicitiam & adulationem,
 Iniuriam & negligentiam,
 Malitiam & impotentiam,
 Beneficium & necessitatem,

Resolvendum est,

Id quod est rectum, quod est iustum,
 Quod est laudabile,
 Quod est à bonis visitatum,
 Quod est diu recollectum,
 Quod rectior svadet,
 Quod opinio non decepit,
 Quod pertinacia per vim non expellit,
 Quod tempus permittit, quod potest
 fieri, & quod aliter fieri non potest.

Cavendum deniq; est;

Ab occasione ad vitium, à judicio
temerario,

Ab affectibus intemperatis,

Ab homine mēdaci, ab omni simulato,

A proprii oris Laude,

A commercio perversorum,

Ab ambitione non securo,

ab otio inani, à petitione importuna,

à mediis violentis, à suspitione temera-
ria, & à nimia fortuna,

In his ergo.

Potissimùm consistit, vera & nō fucata

PRUDENTIA.

Quæ docet, uno verbo,

Eligere iter bonum & malū,

Cognoscere inter se & alios,

Discernere inter vera,

& fucata,

Resolvere inter tuta

& periculosa, **Cave**

Cavere inter insidias
& fortunas.

Quæ omnia
Propter cognoscendam, eligendam,
discernendam, resolvendam,

Virtutem,

Cavendumq; vitium;
forti animo exerceatur
eo modo;

ut quidquid à nobis
agitur,

Prudentia vocetur.

Hæc enim sola,

Lux est animi,

Clavis Virtutum,

Pons securus super vitia,

Magistra & moderatrix vitæ
humanæ.

Vt

Sicut inter vitia

Cœca

Cæca temeritas est quædam
Tenebrosa Abyssus,

Ita

Inter Virtutes

Praclarum & incomparabile lumen,
est

P R U D E N T I A.

ADVERBIVM IX.

ADVERBIVM IX.

S I.

Commendat clementiam, iram & vindictam commendat.

Si scires,

Quàm inhumanum sit irasci,
nec sentires, nec faceres

Iniurias.

Si videres,

Quàm immane sit vlcisci,
nec redderes nec reciperes

Vindictas.

Sicognosceres,

quàm indignum sit damnare,
nec iuberis, nec timeris

mori.

At veró,

Si crederes,

Quàm pium Humanumq; sit,
non commoveri iniuriis,

&

& haberes, & donares
quietem.

Si perspiceres,
Quàm magnanimum sit parcere,
& faceres, & acciperes
gratias.

Si consideres
Quàm gloriosum sit salvare,
& aliis dares, & tibi augeres
vitam.

*Nihil magis infelix servileq̃
Quàm orta ex passione se veritas.*

*Nihil aequè felicius Regiumq̃
quàm fundata in ratione Clementia.*

Regina hæc,
illa serva est,

Lumen hæc,
illa cœcitas.

Gratiarum hæc,
hæc furiarum

Filia.   Hæc

Hæc divinæ bonitatis,
 illa infernalis malitiæ
 Speculum, & Imago.

Si ira adest,

Quies cedit, furor sequitur.

Si clementia accedit,

Pax florescit, concordia colligitur.

Si vindicta struitur,

Offensa crescit, odium acceditur.

Si venia superat,

Amor candescit, ira extinguatur.

Si supplicium paratur

Inimicus gaudet, proximus moritur.

Si clementia absolvit,

Hostis perit, amicus nascitur.

Vide Ergò,

quàm fœde & ignominiosæ sunt tres.

Ira, Vindicta, Supplicium.

& è contra

quàm pulchræ & gloriosæ Virtutes,

Beni-

Benignitas, Venia,
Clementia.

Sed tu,
qui longè ab illis distas
amaraq; irâ, exacerbatum pectus
tali virtutum dulcore non demulces,
nihil differs
à feris brutisq; :
nisi quod illis peius,
quia deliberatiùs, noces.

imò
Sæpè tibi magis, quàm alijs.
candet immane Cor,
Scintillant flammei Oculi,
nunc pallent nunc rubent gravidæ
veneno Genæ,
Pungit os, Ferit manus;
misera belluinæ iræ instru-
menta,
ad arbitrium impetus fatigantur.
totumq;

totumq; infelix corpus
voluntariâ flammâ consumitur.

Hæcine est victoria,
Quam de adversario tuo obtinere
præsumis?

Hæc ne consolatio,
Quam in recompensam iniuriæ tibi
factæ proponis?

O miserum & infelix
Solatium!

Nondum felicem te arbitraris,
si prius de offensore non vlciscaris?
Non putas potentem te esse

Si inferiori non sis gravis?
non credis te posse fieri victorem;
si prius de alio non sumas poenas?

si non sanguinem spargas?
si cruore non foederis?
Si strictum gladium crudeli manu
non evagines?

D

O

Quàm graviter falleris!
 quàm iniustè gloriaris!
 quàm indignè triumphas!
 Si in ijs laudem gloriamq; tuam statuis
 quæ immanes belluæ venenatiq;
 Scorpiones, imò viles
 mulcæ & minuti
 pullices.

Exequuntur!

In eo verò, quod summo
 conveniens est Deo,
 Ignominiam tuam arbitraris!

An nescis

Deum per beneficia cognosci?

Vnde & tu

Si Deum imitari
 dignum ducis,

Inimicis condona:

imò

Beneficijs vince.

Nun-

Nunquam gratior DEO es,
Quam
SI PARCIS.

ADVERBIVM X.

ADVERBIVM X.

DE

*Modestiam extollit, Superbiam des-
primit, & vituperat.*

De honore hîc agitur:

Qui tibi, vt opinor, tam pretiosus est.

De quo

Suffulto gaudes, perditio doles,
acquisito gloriaris.

De quo

tanta à te spargis, ab amicis prætendis,
abinimicis exigis.

De quo deniq;

tam multa speras, plura narras,
plurima fabularis.

De hoc dico, hîc igitur,

tam caro, tam sollicito, tam pretioso.

Zelosa est materia;

De qua

tantùm tibi interest.

D ;

Vis

Vis ne scire quid sit?
dicam.

Ecce honor tibi moritur, & taces.
Sed quid dico?

imò

Propterea expirat, quia nimium
loqueris.

tuo à te veneno decedit.

tu ipse arbiter illius es.

tu dominus, tu quoq; homicida.

Arbiter,

quando in illo moderaris.

Dominus,

quando ille tui, non tu illius servus es.

Homicida,

quando superbia tua occiditur.

Cognosce ergo.

quâ morte honor tuus moriatur.

quâq; vitâ perennare debeat.

disce.

Superbia

mors est honoris.

Conservatio & remedium,
est

Modestia,

ILLA extollit, vt præcipitet;

HÆC humiliat, vt exaltet.

ILLA loquitur, vt confundatur;

HÆC silet, vt commendetur.

ILLA ostentat, vt contemnatur;

HÆC latet, vt perquiratur.

Superbia

Est vitium tumens, Filia stultitiæ,

Mater Infamiæ.

Modestia

Est Virtus decora, Filia Pru-
dentiæ, Mater Honoris.

Superbia

est umbra nullitati, Cyphra vanitatis,
mons præcipitiij, Abyssus perditionis.

Modestia

D4

est

est Lumen perfectionis,
 Numerus gloriæ,
 Vallis securitatis,
 Porta salvationis,
 Elige ergo.

Vbi tutius Honor tuus degat;
 & conclude,

Quod domicilium illi constitues;
 Falleris, crede mihi,

Si

Superbiam nominis tui præsidium
 arbitraris.

Hostis est, qui te famâ spoliât.

Fur est, qui tibi nomen aufert,

Tumulus qui tuam laudem sepelit.

Laus vero dupliciter oritur
 vel

de re, vel de ore.

Si de re?

En plus acta loquuntur.

Si de ore?

En

Entot oriū documenta, quot hominū,
Satis est,

tu age, non loquere.

Vbi Virtus, ibi Gloria;

*Quicquid de te, provenit à te,
non habet fidem.*

*Nemo mendacior de quopiam est,
quàm Superbus de se.*

Vtiq;

Nihil donare tibi ipsi potes.

*Oportet ut ab alijs habeas, quod donum
voces.*

*Pulcherrimum autem munus
ac preciosissimum tibi est, Honor.*

Ergo illum

Non à te, sed ab alijs

Expecta.

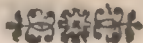
Tace ergo, ac disce:

Alios, non te honora.

&

Cum minimum de te credideris

MAXIMVS ERIS.

ADVERBIVM XI.

ADVERBIVM XI.

PROPTER

Liberalitatem laudat, beneficium distin-
guis, ingratitudinem damnat.

Propter Egenos,
 non

Propter ingratos,

Liberalitatis nomen habet;

Nobilissima Virtus.

Generosi animi, consors pul-
 cherrima,

Hortus Publici solatij;

Speculumq; cœlesti munifi-
 centiâ fulgens, & radios
 gratiarum

In inferiora reperiens,

libera VIRTUS,

liberisq; animis Digna;

& ex eo liberalitas dicta,

Quia

Quia

Non coacta, nec servilis,
nec interessata, nec attrita.

Sed

ex se dependens, & libera.

Liberè alit, quos vult,
fovet, nutrit, & foelicitat.

Humanamq; fortunam

Plenâ virtutis beneficiâ secundat,

Nil eâ dignius animus noster habet;

quo in subiecta sibi vtatur,

Vere aurea est Virtus,

Foelicitatis communis

gemma incomparabilis,

Thesaurusq; beneficus

Virtuti sacer,

Orbi foelix, Cœlo gratus.

Recipienti memorabilis,

Dispensanti gloriosus.

Quisquis ergo es

quem

quem suprema Voluntas
Propter opulentioris fortunæ abun-
dantiam

inexercitium Liberalitatis elegit.

Scito

Thesaurarium te esse cœli,

& in ijs,

Quibus gaudes divitiis,

Alios tecum partem habere.

Alios autem dico,

non omnes :

Quia tantum liberalitate dignos,
Cœlestiumq; gratiarum communica-
tionem nullo abusu excipientes.

Opes divitiarumq; , quas habes,

Virtuti

Sacræ esse debent.

Vnde

non nisi ex virtute.

aut propter virtutem,
distribuendæ.

Nec

*Nec gemmæ ante porcos, nec beneficia
ante indignos projicienda.
iis tantum, quos inimica virtuti egestas,
gravi necessitate oppressos premit,
& afficit.*

*Effusè subveniendum est
miseris, egenis.*

*Inter virtutem & fortunam calamitosè
luctantibus,
gratis, generosis, modestis:*

Quos

*aut fortuna spoliavit,
aut invidia conculcavit,
aut saltim debilis nascendi sors,
ab innata pauperie non vindicavit.
Non vero iis;*

quos

*insatiabilis Avaritia
vitioso opum anhelitu infectos,
turpiter serviliterq; ligat, & incatenat.
indignè non sunt eiciendæ opes:
superbis irreplebilibus.*

Inter

inter miseriam & malignitatem
degentibus,
ingratis, seruilibus, inhumanis .

Quos,

aut impotentia à vitio retinuit,
aut scelas altiùs enexit,
aut sufficiens nascendi facultas
vitiis non virtuti
commendauit.

HIS OMNIBVS

Liberalitas non valet.

Pestis sunt, & venena,

Sterquilinia, & immundæ fæces;

Quibus ad Thesaurum Libertatis,

Soli virtuti Sacratum ,

nullus pateat accessus.

Vides,

ut

SOL

aureum Coeli Sydus,

thesaurus lucis,

bene

beneficus orbis Planeta
& communis viventium Benefactor

Cuncta

Liberali foecundoq; luminis tui radice
fovet, & illuminat,

Ertamen

Non penetrat ingratas terræ latebras
Nec illuminat voraces ventorum indig-
nasq; cœlo cavernas,

*Non clarescant beneficiis
qui illa ingratitude adumbrant.*

Disce igitur,

Quem assignes liberalitati gradum,
Tam pretiosa Virtus,
Non nisi propter dignos locum habet

Quam

Vt & tu digne exercere
memineris,

Cornucopias divitiarum tuarum
In publicum effusas,

Pro

ADVERBIVM XII.

SEMPER.

Quid sit constantia ostendit, et quomodo
à perinacia differat.

Semper placeat bonum, quod semel placuit
Semper displiceat malum, quod semel
displicuit.

Semper laudet os, quod laudandum semel
laudavit.

Semper damnet lingua, quod damnandum
semel condemnavit.

Semper perficiat animus, quod operandum
semel proposuit.

Semper respuat mens, quod fugiendum
semel deseruit.

Virile est

Idem semper velle, idemq; nolle:

et quod Virtuti socium est, pro leuitate
non mutare

Fulcrum Roburq; Virtus est
CON.

CONSTANTIA.

Excelsa moles est Virtus,
Corruet non iussulta.

*Persistere oportet ut virtus sit perfecta.
Nunquam gloriosior crescit, quam dum
perficitur.*

*Nunquam citius perit, quam cum
deseritur.*

Inter

Hominem & actionem,
Virtus vertitur.

*Homo perficit opus ; hominem virtus,
Virtutem Constantia.*

Sed

quot quantiꝑ; sunt illi ,
Quos aura movet, ventus agitat,
Fatuusꝑ; levissimæ fortunæ ignis
Huc & illuc
propellit!

O!

Quanti viles & infœlices.

Cha-

Chamaleontes aureæ;

Arundines infirmæ.

Rotæ ventosæ, mobiliaq; perpetua
Vanitatis!

Quos

Semper

inconstantes

aut Favor popularis immutat,

aut assentrix opinio hebetat,

aut volubilis Fortuna circumvolvit,

aut variabilis pro affectu voluntas.

perpetuò movet,

agitatq;

Ipsi sunt Ludibria sibi;

Fumi, Plumæ, umbræ volatiles, alæ

projectiles, pro arbitrio levissimæ vo-

luntatis fortunæ, non integri,

sed semihomines,

Miseri, viles, indigniq; nomine

virorum.

Tam turpia

dedecoraq; VIR O vocabula,

Inconstans mereâre,
 Constantiam
 in nominis gloriæq; tuæ basim
 Tibi propone.
 Illam verò simplicem,
 Nec ullo pertinaciæ errore adumbratâ
 Constantiam.
 Virtutis Fulcrum,
 non vitii,
 Semper
 Firmam, stabilem, perpetuam, immu-
 tabilem, virilisq; & digni virtute
 animi
 robur, & gloriam.
 Cuius
 ut perfectus gloriosusq; cultor evadas,
 Dilce
 idem SEMPER esse.
*Nihil enim turpius est viro, quàm in
 horas mutari.*
 Con-

Constantiam verò.

Semper his,   maxime in his:

Debeto.

DEO	{	in Fide & amore,
PROXIMO		in prosperis & adversis,
VERBO		in dictis & promissis.
TIBI		in operibus & volūate,

In his ergo.

Constantiam

tuam

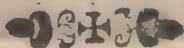
Proba. Serva. Exercē.

Vno verbo;

Vt Perfectus vir voceris;

Nihil unquam malum pertinaciter defende;

Omne semper bonum Constantiter tueâre.

ADVERBIVM XIII.

ADVERBIVM XIII.

ADHVC.

Patientiam malorum remedium esse, virtutumq; non postremam ostendit.

Adhuc

Tibi restat

PATIENTIA.

Egregia virtutum tuarum

Epilogus,

Soror animi invincibilis,

Filia Fortitudinis,

&

Constantioris gloriæ, Fortunæq; tuæ.

Mater certissima

HANC

In complementum Perfectionis tuæ
tibi adscisce.

Disce Pati

Et temnere aduersa virtus est.

Et tolerare.

E

Hæc

Hæc sola est;
 Quam Æternum Numen
 Pro Sigillo gloriæ & perfectionis Cœ-
 læstis sibi proposuit:

Quasi
 Demptum quidpiam virtuti suæ ratus,
 nisi Pateretur.

Divina Virtus est:

Quia
 nimium hominibus ardua,
 eòq; coelestis gratiæ plenior;
 Quò humanæ imbecillitati ad exe-
 quendum
 difficilior.

idcirco

*Nihil utilius homini est
 quàm Patientia*

Quia

Nihil sapiùs
 Quàm afflictio & angustia.
 Nonnè vides,

Quàm

Quàm dura malorum catena

Crudelissime te stringit ?

Graues tibi sunt compedes

Fortunæ ?

Adhuc

Graviores erunt,

Si Patientia non alleviat.

Immanes sentis Humani odij flammæ ?

Adhuc

Immaniores senties

Si illas Patientia non extinguēs.

Crudeles tibi videntur persecutiones

Infenforum ?

Adhuc

Crudeliores apparebunt,

Si illas Patientia non repelles.

OMNIA HÆC

Fortitudinem tuam probant.

Afficiunt, ut explorent.

Explorant an imprimant?

Tangunt, an movebunt?

Pulsant, an penetrabunt?

Percutiunt, an prosternent?

Tu verò

murus esto.

Nec probanti mollescas,

Nec tangenti moveâre,

Nec pulsanti cedas,

Nec percutienti succumbas.

Quæ vim non imprimant in te,
resilient à te.

Cedent Adversa.

& ,

Faventiori Fortunæ domicilium
relinquent.

Tranquillior redibit

Post Patientiam Fortuna.

Ac

Ac

Quod iniuria evertere non potuit,

Fœlicitas perficiet.

Patere ergo

Nec adversis responde.

Indignum enim est ut cum Fortuna

vociferes ;

Qui cum virtute loqui elegisti,

Illi , Silentium,

Huic , Exercitium,

Debeto.

Ut

Illam contemnas.

Patientiam elige,

Ut

Illam non sentias,

Huic consentias.

Ut

Illam superes,

Huic obtemperes.

E ;

Sicq;

Sicq; inter Virtutes
 Patientiâ Coronatus
 Victor & Triumphator Malorum,

V I R T U T E S ,

Fœlix perficies.

T H E S A V R U M q;

Perfectionis & Gloriæ

Hâc vltimâ Virtute

C L A U D E S .

Quæ est

Scala Gloriæ,

Clypeus Adversitatis,

Clades Inimicorum,

Victoria malorum,

Et

Quod Pulcherrimum

Adhuc restat

Sigil-

ADVERBIVM XIV.

EX

*Fortunam cum Virtute comparat, eiusq;
fallaciam ostendit, docetq; quàm parùm
illi fidere delemus.*

EX

Templo Virtutum
Ad Fortunæ Palatium
Accedamus.

Ex arduo & spinoso domicilio.
ad facilem deliciosumq; Theatrum.
Gratum oculis, amatum cordi,
Patens accessui.

Amplum, & Maiestuosum,
Auro gemmisq; fulgidum
Sublimi Throno decorum,
Pretiosis opibus circumdatum,
Coronis, Sceptris purpurisq; stratum;
Ad cuius allicit aditum,
Speciosum Lemma:

SEM-

SEMPER

&

OMNIBVS

Ad cuius inuitat accessum,

aurea SPES

Floridâ suffulta Anchorâ.

Ad cuius stimulat ingressum,

Aurea opum & ambitiosa honorum
cupido.

Quid agendum?

Aditus patet, Regia vocat,

Opes invitant, Spes arridet,

Thronus placet, cupido trahit.

Intrandum ne? an expectandum?

Tam facilem ad amplam viam

Quis impediet?

Tam apertum liberumq; ostium

Quis occludet?

Tam proficuum & honorabilem
ingressum

Quis dissuadebit?

Pru-

Prudentia:

Speculum Virtutis

Quod manu gerit, tibi opponet.

In quo

Puris nec infalcinatis oculis:

Longè diversa ab his, quæ videris,
discernes.

Conspicies

Opacam & Horridam molem,

Magis angusto carceri

Quàm angusto Palatio

comparandam.

In qua

Obcæcata insanæ Plebis caterva,

Plena ambitiosæ Cupidinis impetu
rabiosa,

Vorat sordes pro opibus.

Scandit glacies pro Throno,

Rapit spinas pro Sceptris,

Legit compedes pro Coronis.

& dum

His

His tam falsis & deceptorij solatijs
gaudens

Immanem Benefactricem suam,
Sagam, & incantatricem,
Nullius Dominam, omnium
Tyrannam,

Servam, non Reginam,
Belluam, non Foeminam,
Furiam, non Gratiam,
Servili genu adorat.

Illa irridens calcat miseros
servientes,

Sordibusq; , non opibus,
Spinis, non Scepbris,
Compedibus, non Coronis,
onustos,

Cruciat & perimit.

Hunc proijcit de Throno,
Illum Sceptro verberat,
Hunc Spinâ coronat,
Illum opibus suffocat,

Hunc

Hunc invidiæ ungue dilacerat,
 Illum aureâ strangulat catenâ.

Hæccine est

Fortunarum Maiestas?

Hæcne foeliciū voluptas?

Scandunt Thronos, ut jaceant;
 Strigunt Sceptra, ut gemant;
 Induunt purpuras, ut deponant;
 Sumunt coronas, ut pereant;
 Portant opes, ut succumbant,

O misera solatia!

O fallaces Spes!

O vilem brevemq; Fortunam!

Vix trahit, & tradit!

Vix afficit, & deficit!

Vix proficit, & proijcit!

Vix exponit, en deponit!

Vix concedit, en recedit!

Inconstans inconstantisq; Animi Sidus est

F O R T U N A .

Stella

Stella naufragij,
 Scopulus sperantium,
 Scylla credentium,
 Laqueus cupientium,
 Navis perversorum,
 Flagellum bonorum,
 Vorago divitum,
 Glacies inopum,
 Scala peccantium,
 Fulmen ambientium,
 Fidelis scelerum ministra,
 Rebellis virtuti serua.

Cœca, Fallax, mendax, prava,
 præceps, lubrica, infida, de-
 ceptrix, virtutis veri-
 tatisq; inimica.

Quot
 Ex Tyrannis Reges fecit?
 Ex Regibus servos?
 Ex perversis dominos?

Ex

Ex Dominis infimos?

Ex indignis divites?

Ex divitibus inopes?

Quoties

Scelera evexit?

Virtutes depressit?

Malignos adiuvit?

Benignos deseruit?

Superbos honoravit?

Modestos conculcavit?

Iustos condemnavit?

Iniquos exaltavit?

Avaros donavit?

Generosos spoliavit?

Ignavos Triumphis decoravit?

Strenos clade affecit?

Stultos purpura ornavit?

Philosophos mendicare còégit?

O crudelis Fortuna bonis!

Quam iniqua viris præmia distribuis!

Hinc

Hinc mortalis discce

Fidere cui debeas.

Fallax est & lubrica

Nulli certa, singulis diversa, omni-
bus periculosa :

Laudem fuge,

Ridentem temne,

Magnam froena,

Parvam tene,

Longam respice,

Brevein non dole,

Securam ne crede,

Periculosam non quære,

Velocem time,

Tardam non expecta,

Adversam tolera,

Nimiam cave,

Tuam cognosce,

Alienam non invide.

Melis

III

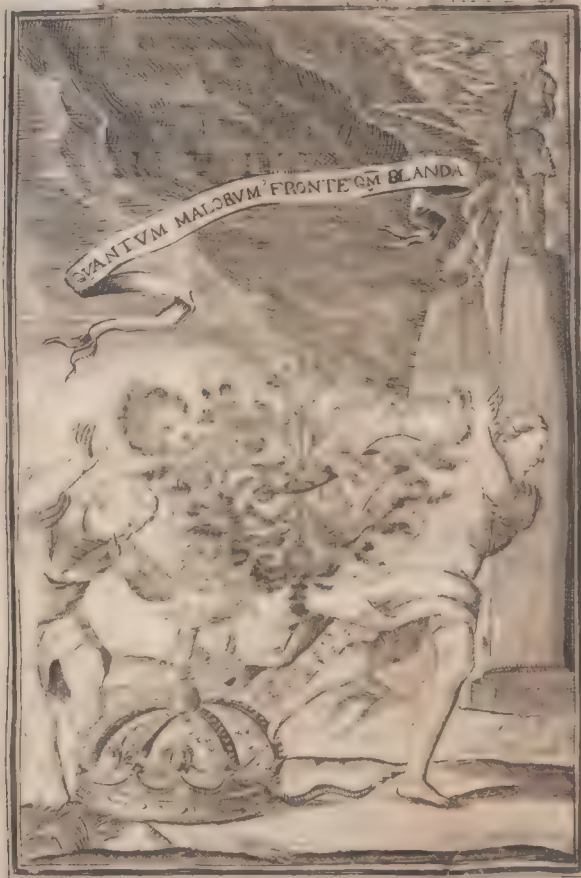
*Melius enim tibi est humile
Cum virtute Tugurium
Quàm sublime
Cum Fortuna*

PALATIVM.

WILLIAMSON

ADVERBIUM XV :

ADVERBIVM XV.

E C C E.

*Honorum Vanitatem ostendit, misera s^q
 magnorum, qui à virtute recesserunt; & in
 quo verus honor consistat docet.*

Ecce sublimis & maiestosa moles,
 Fallax & intollerabile bonum,

Illustris servitus,

Pompofa ruina,

Ecce honos

Quem vanæ mortalium turbæ,
 quærunt, cupiunt, ambiunt,

Hic est.

Quem foecunda Virtutis,

puraq; Sceleris

Ætas contempsit primæva,

Ille est.

Iam verò mortalium honores

quid sunt ?

nisi umbra.

Quid dignitas?

Nic

Nisi adæquatum præmium vanæ Spei
humanæ,

Palliata miseria,

Fomes Superbiæ,

Vanitatis Speculum,

Scala periculorum.

Aura ambitiosi Spiritûs,

Misera invidiæ, odiorumq; vicina,

Deaurata, malorum ac servitutis

Catena.

Quot honores tot onera.

Quot dignitates, tot ludicra Fortunæ.

Quot Throni tot fastigia.

tot mærores tot fastidia.

tot curarum semina.

tot fulminum obiecta.

tot Fatorum Semitæ.

Quisquamne honoris satius
unquam fuit?

Vastum est hoc, & impenetrabile

Equor,

Sco.

Scopulis naufragioq; subiectum.
*Quibus adsunt purpura ijs non desunt
 cura.*

*Quos honorant nomina,
 eos anxia mens cruciat:*

*Quos cingit corona,
 illos premit invidia,*

Simulq; sunt ista

Odium & Regnum.

Quot Cæsares, Reges, Principes,
 Tot sunt Ludibria Sortis,

Nemo fuit

Qui vera summi boni Cognitione;
 vel saltem,

Fœlici beatæ vitæ Cursu,
 vel, quod nimium,

Secura mentis quiete gauderet.

**Bella, discordiæ, cædes, rapinæ,
 Fraudes, acconita, violataq; iura,**

Hæc plerumq; sunt vani Solatia

Regni.

Revoca Romanum, Orientisq;

E

Imper

Imperium:

Revolues

Plures ferri, quam Sceptri Dominos,
 Plus cædis, quàm annorum, colliges;
 Plures dolos, quàm coronas numerabis.

Videbis

Terrores illos orbis,

nunc

Vanæ famæ umbræq; Nomina,
 Misera clade, cædibusq; dispersa
 ac deleta

Magnos olim Cæsares

JVLIVM, crudeliter confossum.

AVGVSTVM, veneno extinctum.

TIBERIVM, pari morte enectum.

GERMANICVM, clandestine cæsum.

CLAVDIVM, toxico sublatum.

NERONEM, à semetipso occisum.

GALBAM, ex insidijs trucidatum.

OTHONEM, suâmet manu sublatum.

VITELLIVM, horrendâ morte delatū.

DOMITIANVM, clam interfectum.

ÆLIVM

ÆLIVM AURELIUM, laqueo
strangulatum.

HEL: PERTINACEM, miserabili
modo occisum.

PESCENNIVM, pariter trucidatum-
CLODIUM, à Servo miserè cæsum.

ANTONINUM, quoq; violentâ mor-
te sublatum.

SEPTIMIUM, insidiosè à fratre
occisum.

MACRINUM, miserè vitâ privatum?

HELIOGABALUM, dedecorosè
necatum.

ALEXANDRIUM, immeritò in-
teremptum.

MAXIMUM, gladio interfectum;

GORDIANUM, laqueo extinctum.

BALBINUM, ignominiosè trucidatû;

PHILIPPUM, Fidei causâ pariter
occisum.

HERENNIUM, hostili gladio per-
cussum.

TREBONIANVM, VIBIVM, ÆMI-
LIANVM, variâ morte sublatos.

AVRELIVM, in servitute mortuum.

GALLIENVM, à triginta sex Tyran-
nis crudeliter interemptum.

SALONINVM VALERIANVM,
vnâ cum Patre miserè interfectum.

CASSIVM, Posthumum tyrannicè
confossum.

QUINTILIUM, à se ipso peremptum.

AURELIANUM, TACITUM, à militibus
occisos.

PERPETUUM PROBUM, indignè strangu-
latum.

CARUM, sævâ morte absumptum.

NUMERIANUM, crudeliter peremptum.

CARINUM, gladio concisum,

DIOCLETIANUM, à se morte affectum.

MAXIMIANUM, suspendio sublatum.

GALERIUM, crudelissimè laceratum.

MAXENTIUM, in Tyberi submersum.

LICINIUM, miserè pereuntem.

CON.

CONSTANTINVM, veneno extinctum:

CONSTANTEM, itidem occisum.

DECENTIUM, à se strangulatum.

IULIANUM, in deserto confossum.

IOVINIANUM, miserè à summo suffocatū.

VALENTEM, ab hostibus exustum.

GRATIANUM, à MAXIMO interfectum.

HONORIVM, post devastationem Urbis
mortuum.

VALENTINIANUM, gladio transfixum.

MARTIANUM, à tumultuarijs occisum.

ANASTASIVM, fulmine ictum.

MAVRITIVM, capite truncatum.

PHOCAM, immani crudelitate laniatū.

DIVVM HERACLIVM, à Maho-
mete expulsum.

HERACLIVM filium abscissis nari-
bus in exilium missum.

CONSTANTEM, Palatio præci-
pitatum.

IUSTINIANVM, interfectum.

LEONTIVM, truncatis manibus in
carcere excarnificatum. T/

TIBERIVM II. ignominiosè occisum.

PHILIPPICVM, fame enectum.

ANASTASIVM II. ex Imperio ad
monachium detrusum.

CONSTANTINVM, excæcatum, &
in perpetuos carceres missum.

HLOTARCVM, in monasterio
mortuum.

ARNOLPHVM, morbo pediculari
miserè absumptum.

OTHONEM III. veneno sublatum.

HENRICVM, mærore animi con-
sumptum.

FRIDERICVM, miserè submersum.

PHILIPPVM III. ignominiosè tru-
cidatum.

FRIDERICVM II. ex insidijs Filij
sublatum.

ADOLPHVM, in civili bello occisum.

ALBERTVM, scelerata manu per-
emptum.

HENRICVM VII. in venenata Eu-
charistiæ

charissimæ Hostia sine exemplo sublatū.
FRIDERICVM III. Imperio privatū.

Ac deinde *CAROLVM V.*

pietate, victorijs, memoriâ illustrem:
 post consideratas vivendi regnandiq;
 ærumnas, traditâ Filio Regni curâ.

Omni vanitate exutum & privatâ con-
 tentum vitâ.

In hac

Cæsarum, an cæsorū

Serie,

In hac

Imperantium an pereuntium

Catalogo

Quàm lubrica sit Honoris via,
 Quàm gravè Sceptri pondus,
 Quàm vanum Coronæ pretium,
 tecum cogita.

Quisquamne Regno gaudet?

O fallax bonum!

Est

Estnè quidquam propriùs solo
quàm solium ?

Estnè quidpiam propiùs Cælo
quàm Virtus ?

Misera vicinitas!

*Quò proximiores Vanitati sumus,
eò remotiores reddimur virtuti !*

& tamen

Nihil deest

ad vsurpandum

Vanitati;

Nihil Superbiæ ad arrogandum,

Ipsi Cælo,

Astris, Naturæ, Angelis,

Superis,

Nomina, Titulosq;

ademinimus !

Serenitatem Cælo,

Excellentiam naturæ,

Celsitudinem astris,

Illustritatem Soli,

Emi-

Eminentiam Angelis
ac demum invictam superi-
potentiam nobis tri-
buimus !

Nihilq; iam deest, nisi vt obliti originis
conditionisq; humanæ immortales
nos æternosvè appellemus !

O Insana Ambitio !

Quid prodest,

ô Mortalis !

Elatum solium,

Vana nominis umbra,

Si te prodit origo,

Obscurat vitium,

Virtus deleat,

Fortuna calcat,

Mors æquat,

Terraq; sepellit ?

Videri cupis Dominus Regnorum,

& servus est vitiorum ?

Ascen.

Ascendere Thronos desideras; & non
vides scabellum te esse fortunæ?

Dare iura præsumis, & nescis an obser-
ves, quod tibi æternum Numen
præscripsit?

Placet tibi tiara, gemmisq; illustre dia-
dema; & non cernis quàm graves tra-
hat secum curas, invidiaq; odia?

Arrides famulantium turbis; & non
vides fortunæ eos suæ, non tibi
famulari?

Purpura ornari gaudes vesteq; Tyriâ,
& non doles nudum te esse virtute,
quam non curas?

Superbis abundas opibus, amplis ho-
noribus, immensis nominibus, titulis,
laudibus tumescis, & ignoras quàm
proprium sit tumoris, premi,
Elati lacere.

Superbientis calcari!

Crede mihi,

*Regem non faciant Sceptra,
non grauida auro purpura, non*

non splendens corona gemmis;

non vulgi turba tumidi.

Virtus regnare facit.

Omnisq; potestas virtuti,

non Regno servit.

Illæq; est Cæsar

Qui sibi sua regna tradit.

Cui virtus coronam.

Paucis dicam.

Mens bona Regnum possidet.

Hanc vobis,

O commortales!

Semper æquam & tranquillam,

Virtutis sociam,

Fortunæ Dominam,

Mentem

dico,

Veram, optimam, immortalem;

& quam

Fœlicissimo omnium vocabulo

complectar

Surre-

Supremæ Mentis delictum
ardens voveo.

in qui

Anagrammaticè

Ambiens nulla Regna posco
Laus mihi ac Regnum sis,
Sola Virtus.

Nunc hic militat sub vana gloria
Cujus prosperitas est transitoria. de e

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024982

101a.ii